

Група 24
Дата 18.01.2024

Громадянська освіта

Урок № 22

Тема: Загрози стабільному і безпечному існуванню сучасного світу

Мета: досліджуємо глобальні ризики розвитку людської цивілізації; розуміємо причини та наслідки міграційних процесів в Україні та світі; взаємозалежність життя місцевої громади, України, Європи та світу.

Виконані роботи надішліть на електронну адресу: nataliia_matvieieva@ukr.net

Матеріали до уроку

СУТЬ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЛЮДСТВА

Перед світовою цивілізацією відкрито нові можливості розвитку. Поява нових технологій, подальше освоєння космосу, інші досягнення, які вчора були фантазією, сьогодні є реальністю. Водночас з'являються нові виклики і загрози. Лише в останні десятиліття почали вивчати процеси, що відбуваються у природі й суспільстві з погляду виживання людської цивілізації.

Попередження людству

2017 року понад 15 тис. учених зі 184-х країн підписали документ, що описує глобальні загрози цивілізації — друге «Попередження людству» (перше «Попередження людству» вийшло 1992 року). Головна проблема, на думку авторів документа, — глобальна зміна клімату. Від 1992 року середня температура підвищилася більш ніж на півградуса за Цельсієм, а щорічні викиди вуглекислого газу зросли на 62 %. Також зменшилася кількість лісів, скоротилася кількість риби.

«Скоро буде надто пізно, щоб відхилитися від нашої траєкторії падіння», — зауважують вчені. Вочевидь, населення планети Земля стало на шлях відкритої конфронтації з природою. Дослідників турбує та міра шкоди, яку щорічно наносить людина своїм існуванням. Потенційно це може привести до виснаження озонового шару, винищення флори й фауни в океанах, лісах, а також інших негативних для людства наслідків.

Чому звернення вчених називається «Попередження людству»?

Глобальні проблеми загалом є закономірним наслідком ситуації, що склалася на планеті Земля на межі ХХ–ХХІ ст.

Всесвітній економічний форум (ВЕФ) — міжнародна неурядова організація, яка базується в Женеві. Місією організації є «прагнення до поліпшення стану світу через залучення бізнесу, політичних, академічних та інших лідерів суспільства у формуванні глобальних, регіональних, галузевих завдань». Щорічна зустріч під егідою Форуму проводиться в Давосі (Швейцарія), щоб обговорити найбільш актуальні питання, що стоять перед світом.

ТОП-5 найбільш імовірних ризиків для сучасного світу визначають у щорічній «Доповіді про глобальні ризики», яку за традицією готують представники Всесвітнього економічного форуму напередодні зустрічі в Давосі. Мається на увазі, що саме співпраця між політиками, бізнесменами і громадянським суспільством сприятиме заміні короткострокових ситуативних рішень на довгострокові стратегії управління безпекою.

ЯК МІГРАЦІЯ ВПЛИВАЄ НА СИТУАЦІЮ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Слово «міграція» означає — рух населення, метою якого є зміна проживання назавжди чи на певний період. Міграціями зазвичай вважають масові переселення людей під впливом певних історичних процесів. Найбільш поширеними **мотивами міграцій** є економічні, соціально-побутові, політичні, релігійні, воєнні чинники, а також стихійні лиха.

*Проаналізуйте причини еміграції та імміграції.
Наведіть відомі вам приклади таких міграцій в Україні та інших країнах світу.*

Урок № 23

Тема: Міжнародні відносини та міжнародне право

Мета: досліджуємо основні тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин; розуміємо принципи міжнародних відносин.

Матеріали до уроку

Міжнародні відносини як сфера людського співіснування охоплюють політичні, економічні, правові, дипломатичні, культурні та інші зв'язки між державами, народами, соціальними групами й організаціями, які діють на міжнародній арені.

Упродовж історичного розвитку людської цивілізації міжнародні відносини завжди займали значне місце у політичному та суспільному житті. На межі тисячоліть їхнє значення, під впливом глобалізації, суттєво зросло, оскільки сучасні країни перебувають у стані різноманітних і багатогранних взаємодій.

Особливості міжнародного права

Міжнародні відносини регулюються нормами міжнародного права.

Основні принципи міжнародного права закріплені в Статуті ООН (преамбула, Статті 1 і 2).

Принципи міжнародного права

- 1) Незастосування сили або загрози силою;
- 2) Невтручання у внутрішні справи;
- 3) Співробітництво держав;
- 4) Суверенна рівність держав;
- 5) Непорушність державних кордонів;
- 6) Рівноправ'я і самовизначення народів;
- 7) Мирне розв'язання міжнародних суперечок.

Саме на дотриманні сторонами основних принципів міжнародного права ґрунтується мирне співіснування, система міжнародної безпеки. Відсутність прямої чи прихованої загрози виникнення конфліктів або здатність провідних держав світу, міжнародних організацій ефективно їм протистояти сприяє міжнародній співпраці. Лише в такому випадку можуть виникати близькі й навіть спільні інтереси, потреба в реалізації яких визначається необхідністю знайти адекватні відповіді на нові виклики, які пов'язані з глобальними проблемами людства.

Глобалізація змушує держави змінити не тільки свої підходи до визначення суті нових загроз і викликів, а й розробити нові інструменти їхньої нейтралізації.

Міжнародне право — це система юридичних принципів і норм договірною і звичаєвого характеру, які виникають у результаті погодження між державою та іншими суб'єктами міжнародного співтовариства і регулюють відносини з метою мирного співіснування.

Відповідно до основних принципів міжнародного права та положень Статуту ООН, держави повинні вирішувати конфліктні ситуації мирними засобами. Втім, незважаючи на те, що збройні конфлікти заборонені, вони усе ж відбуваються. Хоча масштабні війни, які охоплювали цілі континенти, зникли, людство досі не навчилось мирно співіснувати. Зараз у світі нараховується майже чотири десятки збройних конфліктів, один з яких триває і в Україні.

На сьогодні відсутній дієвий міжнародний механізм, який би не допускав виникнення збройних конфліктів. Міжнародне право враховує цю реальність суспільного життя і містить спеціальну систему міжнародно-правових норм і механізмів їхньої реалізації. Міжнародне гуманітарне право (право збройних конфліктів) спрямоване саме на захист жертв збройних конфліктів, тобто на захист прав людини в ситуаціях, коли основні механізми захисту прав людини не працюють чи малоефективні.

Розрізняють **міжнародне публічне право** і **міжнародне приватне право**.

Міжнародне публічне право	Міжнародне приватне право
Діє глобально на загальносвітовому рівні і регулює міждержавні відносини через волевиявлення, згоди суб'єктів. Суб'єктами його є: держави, нації, народи, які борються за свої права; державоподібні утворення; міжнародні та міжурядові організації. За порушення норм міжнародного публічного права настає міжнародно-правова відповідальність.	Діє у сфері внутрішньодержавного регулювання міжнародних приватних (громадянських, цивільних, сімейних, трудових та інших) відносин через подолання колізій. Суб'єктами є фізичні і юридичні особи. За порушення норм міжнародного приватного права настає цивільно-правова відповідальність.

<i>Джерела міжнародного права</i>	
Основні	Допоміжні
<ol style="list-style-type: none"> 1) міжнародний договір (угода між суб'єктами міжнародного права, що надає їм взаємні права й обов'язки); 2) міжнародно-правові звичаї (правила, що склалися на підставі міжнародної практики і за якими суб'єкти міжнародного права визнають юридично-обов'язковий характер, тобто сприймають їх як правові норми); 3) загальні принципи права. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) акти міжнародних організацій; 2) рішення міжнародних судових і арбітражних органів; 3) доктрини спеціалістів у галузі міжнародного права; 4) внутрішньодержавні закони і рішення національних судів; 5) державна правова практика застосування міжнародного права.

Міжнародне гуманітарне право (МГП, інші назви — право війни, право військових конфліктів) — галузь міжнародного права, головна мета якої полягає в гуманізації ведення військових дій та полегшення страждань жертв війни. МГП застосовується в ситуаціях збройних конфліктів, як міжнародних, так і внутрішніх.

Основними завданнями міжнародного гуманітарного права є захист цивільних осіб та тих, хто припинив/припинила брати участь у збройних діях, а також регулювання засобів і методів ведення війни.

Об'єкти, які перебувають під захистом міжнародного гуманітарного права	Особи міжнародного гуманітарного права
<ul style="list-style-type: none"> • медичні формування • ьсанітарно-транспортні засоби • цивільні об'єкти • культурні цінності • особливо небезпечні об'єкти • об'єкти цивільної оборони • санітарні зони (місцевості) • місцевості, що не обороняються • демілітаризовані зони 	<ul style="list-style-type: none"> • жертви збройних конфліктів • медичний і духовний персонал • парламентарі і особи, які їх супроводжують • персонал цивільної оборони • персонал, який відповідає за захист і охорону культурних цінностей • персонал, який бере участь у гуманітарних акціях
Напад на такі об'єкти заборонено	Напад на таких осіб забороняється

Домашнє завдання:

Підручник: Васильків І. Д. Громадянська освіта. Інтегрований курс, рівень стандарту: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. // І. Д. Васильків, В. М. Кравчук, О. А. Сливка, І. З. Танчин, Ю. В. Тимошенко, Л. М. Хлипавка. – Тернопіль: Астон, 2018. – 256 с.

1. Законспекуйте урок 22-23 та виконайте завдання уроків (виділені червоним курсивом)
2. Підготуйте інформацію на тему: «Вплив тероризму на міжнародну безпеку».

Виконані завдання надсилайте на електронну пошту

nataliia_matvieieva@ukr.net